

PÕLLUMAJANDUSLIKU KÕRGHARIDUSE JA TEADUSTÖÖ AJALOOST SOOMES

V. Kruus

Esimesed teated põllumajandusteadusest Soomes pärinevad 1740. aastast, kui Turu Akadeemia esimeseks majandusõpetuse professoriks kutsuti 1716. a. sündinud C. V. Linné õpilane soome päritoluga Pietari Kalm ja pisut hiljem temast noorem (s. 1727) samuti Soomest pärit Pehr Ardian Gadd (Linkola, 1978a). Mõlemad kogusid põllumajanduslikke taimi (teraviljad, õlitaimed, heintaimed, tubakas jm.) ja tegid nendega mitmesuguseid katseid, tutvustades oma tööd ka üliõpilastele. Samuti olid nad aktiivsed kirjutajad. P. Kalmi juhendamisel kaitsti 146 ja P. A. Gaddi juhendamisel 103 väitekirja. Mõlemale tehti ettepanek asuda tööle Peterburi Teaduste Akadeemias, mille nad aga tagasi lükkasid. Esimesed teated ülikoolivälise katsetegevuse kohta pärinevad 18. sajandi lõpust seoses Soome Kodumajanduse Seltsi (rootsikeelne) loomisega. Järgmise sajandi alguses tehtud katsed käsitsid 7 teemat – alates põllukultuuride ja lõpetades puu- ja köögiviljadega.

Soome põllumajanduse kõrghariduse lätteks saab Mustiala Põllumajandustehnikum (Linkola, 1979b). Ettevalmistused kooli asutamiseks algasid juba 1837. a., kui sõjaväelase Horni kasutuses olnud Mustiala mõis määrati tulevase kooli asukohaks. Õppetööd alustas kool 1840. a. tavalise tehnikumina. 1862. a. tuli kooli juhatajaks C. A. Zitting, kelle eestvõttel loodi 1865. a. instituut, mis töötas 1908. aastani. Õppeaeg koolis oli 2 aastat ja selles olid põllumajanduse ja piimanduse osakonnad. Põllumajanduse osakonna juhatajaks oli A. Rindell, juhatades samaaegselt ka katsejaama agrookeemia osakonda. Osakonnas uuriti peamiselt kindralkuberneri tellimisel fosforiidi kasutamise võimalusi võrreldes teiste fosforväetistega. Tehnikumi õpilased kogusid maa eri piirkondadest ka mullaproove, mis katsejaamas analüüsiti ja mida kasutati nõukatsetes.

Piimanduse osakonnas (juhataja piimanduse õpetaja R. Gripenberg) hõlmasid uurimisteemad mitmesuguste piima käsitsemismasinade ja seadmete katsetamist, nende kasutamist õpetati õpilastele. Uuriti erinevate veisetõugude piima rasvasisaldust ja tehti söötmiskatseid. Katsetes uuriti ka looduslikelt rohumaadelt kogutud liblikõieliste ja kõrreliste heinasegude söödaväärtust. Loomatervishoiu alal oli aktuaalne veiste tuberkuloosi ja tuberkuliini kasutamise alane uurimine. Piimanduse osakonnas õppisid ka naised ja neid koolitati peamiselt loomakasvatuse õpetajateks avatavatesse koolidesse. Samuti töötasid nad konsulentidena loomakasvatuse alal.

Mustiala Põllumajandusinstituudis töötas 1864...1908 botaanikaõpetajana P. A. Karsten, kes põhitegevuse kõrval tegi suure uurimistöe seente alal. Olles maailmas tuntumaid mükolooge, anti talle 1900. a. teenete eest professori tiitel.

Kokku õppis Mustialas kõrgkooliperioodil 681 üliõpilast, kellest 572 lõpetasid agronoomina. Mustialas õppis ka eestlasi (J. Raamot), kellest said meie esimesed põllumajanduse eriteadjad. Kahjuks pole olnud võimalik nende kohta saada täpsemaid andmeid.

Alates 1908. a. töötas Mustialas jälle põllumajandustehnikum, olles hinnatuimaks omataoliste hulgas. Praegu töötab Mustialas 3 kooli:

- tavaline põllunduskool,
- keskkoolil põhinev kool, mis õpetab taluperlele puhkuse ajaks asendajaid (*lomittaja*),
- rakenduslik kõrgkool (instituut) instrktorite väljaõppeks maaelu korraldamiseks.

Samal ajal loodi Evos metsatehnikum, kus tehti õpilaste poolt vaatlusi metsamaa temperatuuri kohta, selgitati võõrpuuliikide kohanemisevõimet, õpiti tõrvaajamist jne. Botaanikaõpetaja P. A. Karsteni (1804...1908) käe all said õpilased väga hea ülevaate seentest. Uue hoo saab põllumajanduslik katsetegevus pärast 17. septembrit 1860, kui senati juurde moodustati põllumajanduslik toimikond (mis nimetatakse 1869. a. komisjoniks ja 1919. a. põllumajandusministeeriumiks). Siis alustasid tööd kaks riigiagronoomi ja 1862. a. rajatakse esimesed riiklikud katsed Ruissalo saarel Turu lähedal (kestsid 1874. aastani) ja

isegi Lappi Muddusniemele. 1876. a. loodi ametlik katsejaam Mustialasse, kus olid rajatud põllumajandustehnikumi õppeotstarbeks katse- ja vaatluslapid enne 1860. aastat.

19. sajandi teisel poolel algas võrdlemisi intensiivne katsetegevus ka taludes. Pärast kohalike põllumeeste seltside (*maamiesseura*, need tegutsesid 1960ndate aastateni) moodustamist riiklike toetuste abil ja kohaliku nõuande personali juhendamisel katsetati praktiliselt kõiki põllumajandusliku tootmisega seoses olevaid küsimusi.

Suuremad muutused nii põllumajandusliku uurimistevõime kui ka kõrghariduse osas said alguse pärast alljärgneva dokumendi avaldamist (Linkola, 1978c).

Nr. 33

*Keiserliku Majesteedi armuline avaldus maaviljelus-
majandusliku katseinstituudi loomisest Soome*

Välja antud Helsingis 11. augustikuu päeval 1898

Meie Nikolai Teine Jumala armust kogu Venemaa Keiser ja Ainuvalitseja, Poolamaa Tsaar, Soome Suurvürst jne., jne., jne.

Anname teada:

Soome riigi eestseisuse alandlikust palvest lähtudes entomoloogia katsejaama loomisest ja siis veel Meie armulikust avaldusest 13. märtsikuu päeval 1896, mis puudutab üksikuid abinõusid teadusliku uurimise ja õpetuse edendamiseks maaviljeluse ala õppeainetes, oleme määranud, et Soome Aleksandri Ülikoolis peab loodama õpetajate ametikohad mitmetes nimetatud ainetes ja nende õpetajate ametikohtadele tuleb ühendada vajalikud laboratooriumid ja katseväljakud, oleme Meie Soome Majandusosakonna poolt tehtud alltoodud esitusest pidanud heaks katseväljakud armuliselt seada nii nagu järgneb:

1 §

Kodumaise maaviljeluse edendamiseks ja arendamiseks teadusliku uurimisega ja tegelike katsetega peab maaviljelus-majanduslik katseinstituut loodama Soome ja rajama see Helsingi kõrvale. Praktilised katsed ulatugu ka erinevatesse kohtadesse selle maa erinevates paikades.

2 §

Maaviljelus-majandusliku katseinstituudi silmaspidamine (valvamine) on Maaviljelusvalitsuse asi. Katseinstituuti luuakse esialgu järgmised osakonnad:

- 1) üks taimekasvatuse ja tööriistade katsete tarvis;*
- 2) üks maaviljeluskeemia ja sooviljeluse tarvis;*
- 3) üks maaviljelusfüüsika ja öökülmade uurimise tarvis;*
- 4) üks bakterioloogia, taimefüsioloogia ja taimehaiguste tarvis ja*
- 5) üks entomoloogia tarvis.*

Need osakonnad avatakse niimoodi nagu Aleksandri Ülikooli filosoofilisele teaduskonnale täna antud armulises avalduses loodud maaviljelus majandusliku osakonna õpetajakohad jõutakse täita ja juhatavad nendes osakondades tehtavaid töid, esimeses maaviljelus-majanduse ja maaviljeluse õpetuse professor, teises ja kolmandas maaviljelusfüüsika professor, neljandas taimefüsioloogia ja bakterioloogia abijõud ja viiendas entomoloogia abijõud.

3 §

Katseinstituudi lähem juhtimine usaldatakse juhatajale, kelle katsejuhatajate hulgast ja nende ettepanekust Maaviljelusvalitsus selleks välja valib (see põhimõte kestis uurimiskeskuses kuni 1956. a.).

6 §

Katsed peavad nii korraldatama, et neile peale maaviljeluse ja selle kõrvalala puudutava teadusliku ülesande täitmist on määratud praktiline mõte ja et need ka tähendavad teiste maade kogemuste kohandamist Soome ilmastiku ja majandusliku nõuete järgi. Selle eesmärgi jaoks antakse instituudile katseväli, millest tarvilik ala jäetakse asjaomase osakonna juhi kasutamiseks nende poolt üheskoos tehtud ja Maaviljelusvalitsuse kinnitatud plaani kohaselt ja tehakse katseid maa eri osades kroonu maaviljeluskoolides, taludes kui nende eraisikute juures, kes on nõus andma selleks tarvitavad maad.

7 §

Maaviljelusvalitsus määraku tarviduse tülles asjaomaste osakondade juhatajaid ja nende abilisi käima maal, korraldama ja ette valmistama katsete tegemist maa eriosades ja tegema ka ise kohapealseid katseid. Siin tuleb arvestada, et ei häirita siiski asjasse puutuva osakonna juhataja loenguid ega muud nende õppetegevust ülikoolis. Osakonna juhataja ära olles, samuti kui ametipuhkuse ajalgi täidab tema kohuseid ja vaatab katsete järele keegi teine osakonna juhataja ja nemad on kohustatud täitma selle ülesande ilma täiendava palgata kõige rohkem kahe kuu ajal aastas.

8 §

Iga osakonna juhataja peab enne veebruarikuu lõppu maha jätma aruande tema osakonna eelmisel aastal tehtud katsete kohta.

Seda peavad kõik asjaosalised täitma. Helsingis 11 augustikuu päeval 1898.

Keiserliku Majesteedi Oma Otsuse järgi ja Tema Kõrguse nimel Soome määratud Senatis

G. von TROIL

Z. YRJÖ-KOSKINEN

J. G. SOHLMAN

HJALMAR PALIN

ALFR. CHARPENTIER

Nimetatud dokumendil oli Soome põllumajandusliku kõrghariduse ja teadusliku uurimistöo väljakujunemise seisukohalt määrav tähtsus. Et aga ülalnimetatud ametikohtade täitmine võttis aega, kulus vastavalt aega ka nende asutuste tööle hakkamiseks. Avalduses nimetatud ametikohad loodi Helsingi Ülikooli juurde allpool toodud ajalisel järjestuses (Kangas, 1970a):

1. Entomoloogia – 1894
2. Maaviljeluskeemia, sookultuur – 1900
3. Taimekasvatuse ja tööriista õpetus – 1901
4. Maaviljelusfüüsika ja öökülmade uurimine – 1909
5. Loomakasvatuse – 1906, koht täideti 1910
6. Taimefüsioloogia, -patoloogia, bakterioloogia – 1911

Pärast nimetatud ametikohtade täitmist Helsingi Ülikooli loodusteaduskonnas moodustati selle juurde 1911. a. põllumajandusosakond, mida võib lugeda akadeemilise põllumajandushariduse alguseks Soomes.

Taimekasvatuse katseinstituudi loomine ja tegevuse algus tervikuna võttis aga rohkem aega, sest probleemiks oli sobiva asukoha leidmine. Samal ajal alustati Helsingi ümbruskonnas raudteevõrgu väljaehitamist, milleks võeti arvele kõik ümbruskonna maad. Lõpuks (1904) jäädi peatuma Tikkurila mõisa ja selle ümbruse maadele, kus õnnestus osta 99 ha suurune maatükk (Linkola, 1978d). Püstitati kaasaegne meteoroloogia väljak. Laboratoorne baas moodustati esialgu ülikooli juurde ja seal analüüsiti katsetest ja taludest kogutud taime- ja mullaproove. Katseid korraldati väljaspool, peamiselt Uusimaa ja Häme lääni põllumajandusseltside piirkonnas. Muuseas olgu märgitud, et 1910. a. esimesel semestril asendas taimekasvatuse osakonna juhatajat Relanderit (oli eduskonna liige) mag. Kaarlo Teräsvuori, kes oli hiljem Tartu Ülikooli taimekasvatuse professor ja taimebioloogia katsejaama asutaja ning selle esimene juhataja (Teräsvuori, 1921, 1922).

Vaatamata loomisraskustele, vaheletulnud maailmasõjale ja revolutsioonilistele sündmustele suudeti teha märkimisväärselt uurimistööd, mida selgitab alljärgnev tabel avaldatud uurimistulemuste kohta (Linkola, 1978e).

Tabel 1. Kuni Soome iseseisvumiseni avaldatud kirjatööde arv

Osakond	Teadusväljaanded	Teateid põllumehele	Põllumehe kirjavara
Taimekasvatuse ja riistade kontrolli osakond	10	43	6
Maaviljeluskeemia ja sookultuuri osakond	1	4	1
Maaviljelusfüüsika ja halla uurimise osakond	3	1	–
Entomoloogia osakond	2	10	1
Taimefüsioloogia ja patoloogia osakond	1	8	3
Loomakasvatuse osakond	8	10	1
Kokku	25	76	12

Iseseisvuse saavutamise järel tehti Soome põllumajandusliku kõrghariduse ja teadusliku uurimistöös olulisi muutusi. 1920. a. esitas Agronoomide Ühing valitsusele memorandum, milles peeti vajalikuks eraldada kõigepealt riiklikult ülalpeetav katsetegevus ülikooli alt ja kiiresti välja arendada selle organisatsioon kogu riigi vajaduste rahuldamiseks. Seejuures rõhutati eriti piirkondlike katsejaamade loomise vajadust, aga ka kohalike, s.t. taludes korraldatavate katsete tähtsust. Põllumajandusliku kõrghariduse reorganiseerimiseks loodi samuti komitee, mille ettepanek oli iseseisva põllumajandusliku kõrgkooli loomine Helsingis (Elomaa, 1978a). Probleem lahenes iseseisva põllumajandusteaduskonna loomi-sega 1923. aastal Helsingi Ülikooli filosoofia teaduskonna vastava osakonna baasil. Selleks ajaks oli osakonnas juba 11 õppetooli (Kangas, 1970a).

Kahe sõja vahelisel perioodil arenes ja laienes teaduskond kiiresti. Asuti linnas ja õppetööd hakkas segama ruumide puudus. Olukorra leevendamiseks ehitati metsandusosakonnale Helsingis oma maja "Metsätaalo", mis nende vajadused rahuldab. Põllumajandusüliõpilaste jaoks leiti sobiv paik Helsingi lähedal Viikis. Selle väljaehitamise katkestas aga 1939. a. alanud Teine maailmasõda ning see valmis alles viiekümnendatel aastatel. Lisaks sellele on agronoomiaosakonnal õppebaasid veel Helsingis end. Malmi mõisas, Inaris Muddusjärvel Lapis, Sallas Värrestunturil Kirde Soomes. Viimastel aastatel on Helsingi lähedale ehitatud ka kaasaegne veiselaut 60 loomale, sest Viikis ei jätkunud nende jaoks enam söödamaad. Teaduskonnal on kasutada ka 10 000-kõiteline raamatukogu.

Tabel 2. Helsingi Ülikooli põllumajandusteaduskonna õppejõudude koosseisu dünaamika sõjajärgsel perioodil (Kangas, 1970b).

Ametikoht või tegevus	Kohtade arv		
	1946	1961	1969
Professor	9	21	21
Erakorraline professor	8	4	7
Abiprofessor	4	4	9
Õpetaja	4	4	4
Assistent	41	39	52
Kokku	81	72	93

Kateedreid oli 1969. aastal 27. Teaduskonna erialakateedrid teevad õppetööd ka teiste teaduskondade üliõpilastele.

Helsingi Ülikooli põllumajandusteaduskonda on võimalik lõpetada kolmel tasemel.

1. Põhikursuse lõpetamisel õpetatud agronoomi resp. metsamehe diplomiga;
2. Täiendava õppe esimese astme lõpetamisel põllumajandus- või metsateaduse kandidaadi diplomiga;
3. Kõrgema astme lõpetamisel põllumajandus- või metsandusteaduse litsentsiaadi diplomiga.

Helsingi Ülikooli põllumajandusteaduskonna lõpetajate kvalifikatsioon 1945/46. kuni 1968/69. aastani on toodud juurdelisatud [joonisel](#) (Kangas, 1970c). 1968/69. õppeaastal kaitsti teaduskonnas 12 ja 1969/70. õppeaastal 14 doktoriväitekirja (Kangas, 1970d). Hilisemal perioodil pole Helsingi Ülikooli tegevuses olulisi muutusi toimunud. 1980ndatel aastatel tekkis teaduskonna õppejõudude seas liikumine eralduda ülikooli koosseisust, luua iseseisev kõrgkool ja ühineda Soome Põllumajandusliku Uurimiskeskusega. Teaduskonna dekaani prof. R. Ihamuotila valimisega ülikooli rektoriks langes küsimus ära (informatsioon pärineb tollaegsetelt õppejõududelt).

Ülikooli tegevusega tutvudes selgusid mõned momendid, millega meilgi tasuks arvestada.

Esiteks ülikooli kantsleri staatusest. Helsingi Ülikooli kantsleri põhiülesanne on esindada ülikooli riigivõimu ees ja riigi võimu ülikoolis. Seetõttu omab ta õiguse osaleda valitsuse istungitel ja seal vastava küsimuse arutamisel sõna võtta. Teistel ülikooli õppejõududel ja ametnikel seda õigust ei ole. Ülikoolisiseselt annab mõningaid täpsemaid juhiseid, kinnitab tööplaani ja nimetab ametisse tähtsamad õppejõud ja ametnikud, v.a. professorkonna. Samuti lahendab kaebusi, annab toetusi ning ametipuhkusi (Rauramo, 1970). Teiseks – ladinakeelse terminoloogia kasutamine ülikooli igapäevases elus, millest peavad kinni nii õppejõud kui üliõpilased.

Soome põllumajandusliku uurimistegevuse arengut pärast iseseisvuse saavutamist võib jagada nelja põhiperioodi, mille algust tähistavad selle kohta avaldatud seadused. Esimene periood – katsetegevuse organiseerimine lähtus 17. veebruaril 1923 antud seadusest *Kodumaise põllumajanduse edendamiseks ja arendamiseks katsetegevuse teel...* Selle jaoks luuakse Katseinstituut ja vajaduse järgi katsejaamu ning organiseeritakse kohalikud katsed” (Elomaa, 1978b). Seaduse elluviimiseks moodustati katsetegevuse komisjon, mis töötas 1956. aastani. Komisjon käis koos vähemalt kord aastas, kus kinnitati tööplaani ja eraldati summad järgneva aastaks. Instituudi tööd juhtis koha peal komisjoni poolt aastaks määratud üks osakonna juhatajatest. Töötati välja piirkondlike katsejaamade võrk, milline püsib põhiliselt tänaseni. Selleks sobivate kohtade leidmiseks uuriti läbi 90 talu. Katseinstituudi taime- ja loomakasvatuse osakonnad jagati kaheks, üks neist tegeleb kasvatuse, teine aretusega.

Samal perioodil alustati katsetega taludes, mis organiseeriti kohapealse nõuande-personali juhtimisel. Seda tegevust koordineeris Helsingis asuv Kohalike Katsete Büroo, mille tegevus lõpetati aga 1960ndatel aastatel. Analoogilisel põhimõttel organiseeriti riigis ka umbrohtude uurimine. Kuigi katseinstituudis oldi selle vastu asjatu rahakulutamise pärast, leiti see põllumajandusringkondades olevat vajalik.

Põllumajandusalase uurimistöö järgmine periood (1936...1958) oli mõeldud stabiliseerimiseks, sattus aga sõjaajale. Enne sõda jõuti luua veel katsejaam põhjapoolse polaarjoont Appukale. Koos kahe idapoolse katsejaamaga evakueeriti need sõja tõttu läänepoolsetesse katsejaamadesse. Teised katsejaamad reevakueeriti pärast sõja lõppu ja jätkasid tööd endistes asukohtades. Karjala Katsejaam Antreas jäi aga okupeeritud alale. Samaaegselt alustati katsetegevuse moderniseerimisega kogu instituudi ulatuses, milleks soetati kaasaegseid masinaid põldkatsete tegemiseks ja arvutustehnika katseandmete töötlemiseks. Viimast kasutati kõigepealt tõupullide järglaste hindamisel.

Joonis. Põllu- ja metsamajanduslikus teaduskonnas 1945/46...1968/69 õppeaastal sooritatud lõpueksamid

Samal ajal püstitati ülesandeks ka Soome põllumajanduse arendamine Euroopa tasemele. Selleks alustati põhjapiirkondade tootmistaseme tõstmisega, mis seni oli olnud olenevalt kliimaatilistest tingimustest (eriti öökülmad, mis sageli hävitasid viljasaagi) küllalt mahajäänud. Selleks loodi täiendavad katsejaamad Toholammile ja Pelsole enne kõike öökülmade uurimiseks. Rohumaade ja sobivate teraviljasortide kasvatamisega see on õnnestunud. Lisaks eelnimetatud kultuuridele kasvavad seal edukalt ka niisugused Kesk-Euroopas kasvatatavad kultuurid nagu raps ja suhkrupeet. Suhkrupeedi suhkruasaagid on Oulu lähedal (Rantsila) ulatunud kuni 3000 kg/ha (Raininko, Kesävaara, 1978).

Uus etapp Soome põllumajandusteaduse arengus algab seadusega Põllumajanduslikust Uurimiskeskusest (17. 05. 1956). Senine katseinstituut nimetatakse Uurimiskeskuseks, senised uurimisosakonnad instituutideks (*laitos*). Senine direktori (*johtaja*) ametikoht nimetatakse peadirektoriks (*ylivohtaja*) ja osakonnajuhatajad vastavalt direktoriteks (*johtaja*).

Piirkondlikud katsejaamad said täiendavalt ka näidistalu ülesanded. Sellest ajast peetakse seal suveperioodil kõik piirkondlikud põllumajanduslikud üritused, milleks on välja ehitatud ka vastavad ruumid (küünid, mida talvel kasutatakse riistade hoidmiseks).

Vaatamata sellele, et Tikkurilasse ehitati 1960ndate aastate esimesel poolel uusi ruume töö laiendamiseks, oli probleemiks katsetegevuseks vajaliku maa nappus. Seepärast alustati 1966. a. Uurimiskeskusele uue asupaiga otsimist. Selleks sai Edela-Soomes asuv Jokioise mõis, kus juba varem töötas Uurimiskeskuse aretusosakond. Ehitustöödega alustati 1970ndatel aastatel ja lõpetati 1980ndate alguses.

Samal ajal loodi uurimiskeskuse juurde ka kaks isemajandavat seemnekeskust.

1. Jokioses paljundatakse teravilja ja heintaimede sordiseemet.
2. Liminkal (Põhja-Soomes) tervendatud kartuliseemet, mille toodang tunnistati 1994. a. Euroopa kvaliteetseimaks.

Viimase 10 aasta jooksul on Soome Põllumajanduslik Uurimiskeskus eriti laienenud, haarates kogu põllumajandusliku uurimistegevuse, välja arvatud suhkrupeedikasvatus. Viimastel aastatel on Uurimiskeskusele lisandunud uued uurimisharud toiduainete tehnoloogia, keskkonnakaitse ja viimasena kaua aega iseseisvana töötanud Põllumajanduse Tehnoloogia Instituut (Vakola).

Praegu toimub uurimistöö 5 uurimisalas, kokku 8 uurimisinstituudiga. Kaksteist piirkondlikku katsejaama jagunevad 4 piirkondliku uurimisala (Kesk-, Lääne-, Ida- ja Põhja-Soome) vahel. Uurimiskeskuse tööd iseloomustavad ka alltoodud andmed (Vuosikertomus, 1993):

töötajate koguarv – 941
 teaduses vahetult töötajate arv – 724
 s.h. teaduslik personal – 178
 elarve kogumaht – 189,3 mln. marka

Pika tegevusaja jooksul on Soome Põllumajandusliku Uurimiskeskuse töötulemusi arvukalt publitseeritud (Vogt, 1978). Kuni 1958. a. toimus väljaandmine varemnimetatud komisjoni poolt, kes juhtis katseinstituudi tegevust. Alates 1962. aastast alustati teadusliku ajakirja *Annale Agricultural Fenniae* väljaandmist, millel on kuus ainevaldkonda:

Muld ja väetamine
 Põllukultuurid
 Aiandus
 Taimehaigused
 Taimekahjurid
 Koduloomad

Praktika vajaduste rahuldamiseks on välja antud kirjatöid mitmesuguste nimetuste all, sealhulgas praegu ilmuv sari “Teadus tootma”, mida on ilmunud ligikaudu 100 numbrit.

Soome Põllumajandusliku Uurimiskeskuse juhid

Iseseisvuse esimestel aastakümnetel juhatas Soome põllumajanduslikku uurimistööd Põllumajanduse Katsetegevuse Keskkomisjon, mille esimees tegutses ka katseinstituudi

direktorina, kohapealse juhataja ülesandeid täitis igaks aastaks määratud üks osakonna juhataja. Alates 1957. aastast, kui katseinstituut nimetati Soome Põllumajanduslikuks Uurimiskeskuseks, juhatab selle tegevust peadirektor (*ylijohtaja*).

Teaduskomisjoni juhatajad (esimehed):

Dr. Juho Jännes	1923...35
Prof. Eemeli Kitunen	1935...48
Agr. Paavo A. Viding	1948...52
Prof. Pellervo Saarinen	1952...56

Uurimiskeskuse peadirektorid:

Prof. Pellervo Saarinen	1957...60
Prof. Jouko Vuorinen	1960...73
Prof. Juhani Paatela	1973...84
Prof. Esko Poutiainen	1984...

Lisaks Põllumajanduslikule Uurimiskeskusele töötab Soomes veel Suhkrupeedi Uurimiskeskus, milline on loodud 1953. a. Soome suhkrutootjate initsiatiivil ja vahenditega. Uurimiskeskus asub Salo lähedal Pohjakartanos ja selle ülesandeks on suhkrupeedi kasvatusalaste küsimuste uurimine (Brummer, 1978). Samuti tehakse uurimiskeskuses söötmiskatseid jõusööda tootjafirmale "Suomen Rehut". Toimetab ajakirja *Juurikkassarka* (Suhkrupeedi põlluriba), milles valgustatakse suhkrupeedi kasvatamist puudutavaid küsimusi.

Võrreldes eeltooduga Eesti põllumajandusliku teadustöö ajalugu, leiame selle algperioodil ühiseid jooni. Alustasime meiegi pealinna lähedal (Arukülas) ja lahus ülikooliteadusest. Olenedes meie erinevast olukorrast, kus hilisemad sordiaretuse ja põllumajanduse instituudid töötasid juba varem mitteriiklikena, polnud neid ka mõtet hiljem liita ühiseks katseinstituudiks. Meil puudus küll loomakasvatuse (*resp.* veisekasvatuse) instituut, kuid normaalse olukorra puhul oleksime selle saanud, sest vajadus selle järele oli suur (Muuga, 1937). Kuigi meie tolleaegse agronoomilise personali hulgas oli Soomes hariduse saanud isikuid suhteliselt vähe (Järvesoo, 1994), kujundasid Eesti ja Soome põllumajandusteaduses ühiseid arengusuundi meie geograafiline lähedus kui ka suuresti ühine ajalugu.

Kirjandus

- Brummer, V. Sokerijuurikkaan Tutkimuskeskus 1953...78. – Kokemäki, 1978. – 101 lk.
- Elomaa, A. Lainsäädännön uudistuksen valmistelu maatalouden koetoiminnan keskusvaliokunta 1923...56. – Maatalouden Tutkimuskeskuksen kahdeksan vuosikymmentä. – Helsinki, lk. 58...59, 1978a.
- Elomaa, A. Laki Maatalouden koe- ja Tutkimustoiminnan järjestämisestä. – Maatalouden koetoiminnan Keskusvaliokunta 1923...50. – Maatalouden Tutkimuskeskuksen kahdeksan vuosikymmentä. – Helsinki, lk. 59, 1978b.
- Järvesoo, E. Eesti agronoomkonna kujunemisest enne Eesti iseseisvust. – *Agraarteadus*, nr. 2, lk. 210...216, 1994.
- Kangas, E. Maatalous – Metsätieteellinen Tiedekunta. Helsingin Yliopisto – historiaa ja nykypäivää. – Porvoo, lk. 131, 1970a.
- Kangas, E. Maatalous – Metsätieteellinen Tiedekunta. Helsingin Yliopisto – historiaa ja nykypäivää. – Porvoo, lk. 134, 1970b.
- Kangas, E. Maatalous – Metsätieteellinen Tiedekunta. Helsingin Yliopisto – historiaa ja nykypäivää. – Porvoo, lk. 135, 1970c.
- Kangas, E. Maatalous – Metsätieteellinen Tiedekunta. Helsingin Yliopisto – historiaa ja nykypäivää. – Porvoo, lk. 138, 1970d.
- Linkola, O. Professorit Kalm ja Gadd tien avajaina. – Maatalouden koetoiminnan alkuvaiheita Suomessa. – Maatalouden Tutkimuskeskuksen kahdeksan vuosikymmentä 1898...1978. – Helsinki, lk. 7...9, 1978a.
- Linkola, O. Mustialan koeasema. – Maatalouden koetoiminnan alkuvaiheita Suomessa. – Maatalouden Tutkimuskeskuksen kahdeksan vuosikymmentä 1898...1978. – Helsinki, lk. 15...18, 1978b.
- Linkola, O. Maaviljelys-taloudellinen koelaitos syntyy. – Maatalouden Tutkimuskeskuksen kahdeksan vuosikymmentä 1898...1978. – Helsinki, lk. 36...37, 1978c.

- Linkola, O. Koelaitoksen maa-alueet ja rakennukset Maaviljelys-taloudellinen koelaitos syntyy. – Maatalouden Tutkimuskeskuksen kahdeksan vuosikymmentä 1898...1978. – Helsinki, lk. 38...39, 1978d.
- Linkola, O. Laitoksen julkaisu-toiminta. Koelaitoksen osastot ja niiden toiminta. Maatalouden Tutkimuskeskuksen kahdeksan vuosikymmentä 1898...1978. – Helsinki, lk. 51...53, 1978e.
- Muuga, A. Põllumajandusliku uurimis- ja katsetöö ülesanded veisekasvatuse arendamisel. – Agronoomia nr. 2, lk. 41...57, 1937.
- Raininki, K., Kesävaara, H. Sokerisatotaso pitäjittäin w. 1972...76. – Sokerijuurikkaan Tutkimus-keskus 1953...1978. – Kokemäki, lk. 96, 1978.
- Rauramo, H. Hallinnon peruspiirteet. Helsingin Yliopisto – historiaa ja nykypäivää. – Porvoo, lk. 44...45, 1970.
- Terässvuori, K. Tartu Ülikooli taimebioloogia katsejaama asutamine. Agronoomia nr. 2, lk. 32...35, 1921.
- Terässvuori, K. Kogemused Tartu Ülikooli taimebioloogia katsejaama esimesel tegevusaastal. – Agronoomia, lk. 81...84, 1922.
- Vogt, P. Julkaisu ja Tiedotustoiminta 1924. a. alkaen Maatalouden Tutkimuskeskuksen kahdeksan vuosikymmentä. – Helsinki, lk. 78...81, 1978.
- Vuosikertomus 1993. Maatalouden Tutkimuskeskus. – Forssa, 1994. – 26 lk.